

Yeni asgari ücret

16.8.1994 - CUMHURİYET

Her ne kadar, sağlanan asgari ücret artışı bir başarıymış gibi gösterilse de bunun, işçiye ve ailesine insanlık onuruna yaraşır asgari bir yaşam düzeyi sağlamaya yeterli olduğu kuşkuludur.

Prof. Dr. TANKUT CENTEL *İstanbul Hukuk*

Fakültesi Öğretim Üyesi

Asgari ücret miktarları, yeniden belirlenip 5 Ağustos 1994 tarihinde kamuoyuna açıklandı. Yeni asgari ücret taraflar arasındaki uzlaşma görüşmeleri uzayıp, bir önceki ayın son gününe ait Resmi Gazete'nin **mükerrer sayısı**'na dahi yetiştirilemediği için 1 Ağustos yerine, 1 Eylül 1994 tarihinden itibaren geçerli olacaktır. Çünkü, Asgari Ücret Tespit Komisyonu kararları, **Asgari Ücret Yönetmeliği** uyarınca, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihi izleyen aybaşında yürürlüğe girmektedir.

Asgari ücret tartışmalarında, kazançsız çıkan taraf, işçi yanı (Türk-İş) olmuştur.

Gerçekten, Türk-İş temsilcileri ilkin, arzuladıkları asgari ücret miktarını, öbürlerine benimsetememiştir. İkinci olarak, yeni asgari-ücret, işçi kanadının beklentilerinin tersine, gecikmeli olarak 1 Eylül 1994 tarihinden itibaren yürürlük kazanma zorunluğuyla karşılaşmıştır. Böylece, işçi yanı, önümüzdeki eylül ayında başlayacak toplu görüşmelerde, asgari ücret avantajını kullanma fırsatını elinden kaçırmıştır.

Asgari ücretle ilgili gelişmelerden, görünürde kazançlı çıkan yan (taraf), özel işveren kesimidir. Çünkü, ilkin içinde bulunulan bunalım (kriz) ortamına uygun olarak, asgari ücret miktarının yüksek tutulması önenebilir. Bu bağlamda, yeni asgari ücret

uygulanmasının, önemli ölçüde iç borç geri ödemelerinin yapılacağı ve mal ile hizmet piyasalarının ne gibi bir gelişme göstereceği şimdilik belirsiz olan eylül ayına bırakılması, özellikle **sınai işveren kesimi**'ni biraz soluklandıracaktır. Dahası, vergi-sosyal sigorta primi-ücret üçgeninde bir ay süreyle daha az yük üstlenilmesi, özel işveren kesimini görece de olsa rahatlatmıştır.

Yeni asgari ücretin belirlenmesi sürecinde, çalışanların yaşam düzeyini yükseltmek ve çalışma yaşamını geliştirmek üzere çalışanları korumak için gerekli önlemleri alacak olan devletin (Ay. m. 49/II) başarılı olduğu söylenemez. Her ne kadar sağlanan asgari ücret artışı bir başarıymış gibi gösterilse de bunun, işçiye ve ailesine insanlık onuruna yaraşır asgari bir yaşam düzeyi sağlamaya yeterli olduğu kuşkuludur.

Bunun ötesinde, devlet, gecikme nedeniyle önemli bir vergi ve sosyal sigorta primi tutarından yoksun kalmıştır. Buna karşılık, kamu kesimi işvereni olarak devletin, asgari ücretle ilgili

gelişmelerden görece kazançlı çıktığı söylenebilir. Çünkü, kamu kesimi işvereni olarak devlet, "eylül" kozunu eline geçirmiştir.

Nitekim, işçilerin ilk üç aylık ücret zammından vazgeçilmesine karşılık, yürürlük tarihi eylül ayına ertelenen asgari ücretin 1 ağustostan itibaren geçerli kılınabilmesi için **yönetmelik değişikliği** yapılması önerisinde bulunulmaktadır (Bak. 9.8.1994 günlü Cumhuriyet).

Umarız, Türk-İş yönetimi, böyle bir öneriyi ciddi bulmaz. Çünkü, anılan önerinin, hukuken hiçbir geçerliği olmayacaktır. Nitekim, böyle bir anlaşma, sonuçları ahlaki yükümden öteye gitmeyecek olan basit bir "**centilmen anlaşması**" niteliğine bürünecektir.

Gerçekten, şu anda ortada varolan maddi gerçek, yeni asgari ücretin 31 temmuzdan sonraki bir tarihte belirlenmiş bulunmasıdır ve de kimse, bu maddi gerçeği değiştiremez.

Bu bağlamda, yeni asgari ücretin yürürlük tarihini Resmi Gazete'deki yayımından önceki bir tarihe alacak

yönetmelik değişikliği de, hukuken iptal edilmeye mahkumdur. Çünkü, İş Kanunu, "**...Kararlar Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girer...**" şeklindeki bir **mutlak buyurucu** hükme sahiptir. Bunun anlamı, komisyon kararlarının, ne hiç yayınlanmaksızın ve ne de yayından önceki bir tarihte yürürlüğe girebileceğidir.

Esasen, Asgari Ücret Tespit Komisyonu kararları, birer idari işlem niteliğinde oldukları için, bunların önceye etkili olarak hüküm doğurmaları da hukuken olanaksızdır. Nitekim, idari işlemlerin önceye etkili olamaması, genel hukuk ilkeleri içinde yer alır.

Asgari ücret bakımından şu anda ülkemiz gündeminde bulunması gereken konular, görüldüğü üzere, hukuksal çıkmaz niteliğindeki başka yerlere çekilmek istenmektedir.

Asgari ücret uygulamasından tüm ülke çalışanlarının yararlanması ve asgari ücretten gelir vergisi kesilmemesi gibi önemli asgari ücret sorunları ise, ülkemizde güncelliğini henüz yitirmiş değildir.